

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any 1.—TARRAGONA, 28 setembre de 1913.—Núm. 12.

Les vinentes eleccions

Comença a tractar-se de les vinentes eleccions municipals. I a l'entorn d'aquest acontejament se plantejen els consabuts problemes. ¿Les eleccions de regidors han d'ésser o no polítiques? ¿Son els municipis entitats merament administratives?... Cal parlar-ne d'aquestes qüestions per a que tothom pugui anar formant criteri, base d'una futura resolució filla de la convicció i allunyada de tota impresionabilitat.

Un escriptor ben poc sospitós en idees, en F. Sans i Buigas, en la revista dretana *Catalunya*, publica un interessant article on se tracta aquesta qüestió, en relació a l'estat actual de Barcelona. D'allí copiem els següents paragrafs:

«Jo no soc dels que participen de la teoria absurda, i més que absurda, ignocenta, que en les eleccions municipals per a res deu tenir-se en compte el que sien de criteri dretà o esquerrà els qui entrin a governar la ciutat, al·legant que aquestes qüestions res tenen que veure amb l'empedrat d'un carrer, amb la construcció d'una cloaca, o amb la creació d'un dispensari municipal.

«Si el govern d'una ciutat no fos res més que això, tal volta participaria del criteri d'indiferència en matèria política. Però el govern d'una ciutat intervé i resol moltíssimes qüestions que tenen un caràcter moral, pedagògic, tributari, social, etc., etc.; i en aquestes qüestions, la diferent resolució de les quals ha d'influir notablement en el pervindre i feso-mia de la ciutat, si que hi exerceix una influència essencial, extraordinària, el criteri polític-social de la majoria dels elements que tinguen el seu govern.

«Això es inqüestionable: afirmar lo contrari es discutir de mala fè.»

Sentat aquest principi, troba l'esmentat escriptor que no pot fer-sen aplicació al cas actual de Barcelona, perquè—son les seves mateixes paraules—això succeiria si aquell Ajuntament funcionés normalment, cosa que per desgracia no es així. Per lo tant—diem nosaltres—fins acceptant aquest punt de vista, a tot arreu on els municipis funcionen normalment, les eleccions de regidors poden i deuen ésser essencialment polítiques.

Aquesta es la realitat, conforme aquesta vegada amb el caràcter que deu tenir i t'el municipi a despit de lo que imposen i pretenen les lleis. Si la ciutat es el gresol on se fonen els nostres amors ¿com no voldrem que allí imperi la nostra convicció política?... La ciutat es i serà el primer baluart de la nostra propaganda, una volta haguem conseguit portar al camp de les nostres conviccions la majoria dels ciutadans. I si'l municipi es la veritable representació de la ciutat, dels seus idealismes i dels seus interessos, voldrem també que les nostres conviccions polítiques imperin i governin en el municipi.

Els que tinguem la sort de viure en poblacions on, amb més o menys acert en la respectiva gestió, el municipi funcioni normalment, es a dir, no necessiti remeis heròics per a encarrilar la seva administració o treure-la de les urpes de la baixa política—que no serà mai la vera política, la política honrada i digna—devem proclamar que les properes eleccions de regidors han de tenir un alta significació política i social. I no sols proclamar-ho, sino portar-ho a la pràctica usant tots els medis lícits que estiguin a la nostra mà.

* * *

Amnistia

Amb motiu del viatge del President de la República Francesa, Mr. Poincaré, a Espanya, són molts els periòdics de totes les idees que demanen al govern la concessió d'una ampla amnistia que lliuri de les penes que sofreixen molts ciutadans condemnats

per delictes d'opinió que encara tenen sanció en els Còdics.

Com l'enverinament de les lluites polítiques i socials en lloc d'Espanya se deixa sentir tant com a Catalunya, no cal dir que fora la nostra terra la més favorescuda per tan justificada i humanitaria disposició, que seria la millor rebuda que l'Estat espanyol podria oferir al més alt magistrat de la França.

Ens associem de tot cor a la petició dels nostres confreres i celebrarem que l'iniciativa de la premsa, sempre propicia a remeiar la trista situació dels qui, no per maldat de cor, sino per sobra de passió o d'amor als ideals han traspassat els límits de lo lícit, obtingui un èxit complet i immediat.

Trista es sempre la presó; però ho ha d'ésser molt més encara per a l'escriptor i'l propagandista que lluiten generosament pel bé de l'humanitat i que no han sapigut evitar un perill per excés de zel o per manca de cultura.

* * *

La conseqüència política

Una de les característiques de la vida política es la conseqüència en els propis ideals. Es aquesta una de les virtuts fonamentals de l'home polític, que no deu confondre's amb l'inflexibilitat i rigidesa d'escola. La vida humana és perpetua educació; i l'home que per un mal entés amor propi no seguís l'avenç i transformació constant que s'opera en la societat, apareixeria als nostres ulls com una mena de supervivensa del passat, que serviria per a donar-nos compte del camí recorregut, però no podria acompanyar-nos en el que resta per a recórrer.

Però, de lo dit no pot deduir-se que sigui lícit a un home polític variar de conducta en lo que's refereix als principis fonamentals de la seva actuació pública. En el nostre temps de democràcia, el polític té un valor positiu en quant representa i encarna el sentit d'una part més o menys considerable de l'opinió pública. D'aquesta neix tota la seva força, convertint la tasca per ell realitzada en producte de la voluntat col·lectiva. I el nexxe que uneix l'una i l'altra, és la mutua confiança.

Mirem la posició en que's trova'l polític inconseqüent, el que s'ha enlairat defensant determinades doctrines i preté després sostenir els principis o les institucions que abans ha combatut. Quina confiança podrà inspirar ni quina garantia d'acert acompanyarà als seus actes? El poble dirà amb raó: si aquest home confessa que tota l'actuació que ha seguit fins ara era equivocada, com pot assegurar-nos que un altre dia no confessi equivocada la que avui proclama? No dubtarà dels veritables movils que hagin influït en el camvi? I quan aquest camvi no va acompanyat de renúncia d'honors i poder, si no al contrari, no és natural que la sospita de l'existència de movils interessats adquireixi certa verosimilitud? Molt més quan el camvi no representa un pas avant. El poble perdona les evolucions progressives; no perdona mai les regressives.

La sospita no neix sols en les moltituds, abans afalagades, avui abandonades pel polític inconseqüent; si no que's forma també en el pensament dels que encarnen les institucions que preté servir, perquè la facilitat amb que ha deixat els antics ideals no és garantia de fermesa en els novament adquirits, i aquesta sospita farà que's mirin amb recel fins els actes més inofensius. I amb la protesta airada dels que'l califiquen de traïdor i la sospita recelosa dels que han de sostenir-lo, quina tasca profitosa i fecunda podrà realitzar el polític, encara que reuneixi condicions genials?

Potser es dirà que si un polític honrada i sincerament creu equivocada la política que ha predicat, fóra una hipocresia no confessar-ho. Es veritat: el que així pensi deu proclamar-ho noble i llealment. Però no deu continuar actuant de director en la política, perquè l'equivocació soferta demostra que no té la clara percepció ni les qualitats indispensables en un home d'estat. Quina autoritat moral tindrà per a combatre lo que amb tant calor defensava avans? Lo millor que pot fer es retirar-se.

La vida moderna imposa a tots el compliment de les obligacions de ciutadania; mes deuen reservar-se les funcions directores an els homes que mereixin la confiança popular i tinguin l'aptitud necessaria per a desempenyar-les.

F. LAYRET.

* * *

Qui l'ha enterat?

El Sr. García Prieto, aspirant a President del Concell de Ministres, qüefe d'una nombrosa dissidència del partit lliberal i home que ha merescut, com a polític, les frases més afalagadores d'en Prat de la Riba, acaba de fer importantíssimes declaracions. En elles consta que era i segueix éssent enemic declarat i irreconciliable de les Mancomunitats. I amb la major frescura del món sosté que ni Espanya les vol ni Catalunya les desitja.

Concedim que'l Sr. García Prieto i demés governants sapiguin lo que's pensa a Espanya en totes les més senzilles com més intrincades qüestions. A Espanya no hi ha opinió ni criteri en lo que afecta a les coses de Catalunya, i com per altra banda els polítics vividors, els cacics i amparadors de cacics, des de la Presidència del Concill fins a la darrera dependència ministerial, són la vera representació nacional, no es estrany que coneixin son pensament. Es el seu propi, la pròpia opinió i'l propi criteri.

Lo que ja es més d'estranyar es lo que'l gendre de Montero Rios diu de Catalunya. Perque, per més que nosaltres no haguem cregut mai que'l Sr. García Prieto sia l'únic dels prohoms lliberals que devant la crisi dels partits governants hagi indicat solucions ben orientades per salvar-ne's obstacles, el tenim per home relativament serio. I, parlant amb franquesa, no'l creiem capaç de fer una afirmació tan rodona sense'l més petit fonament.

¿Quí, doncs, ha pogut ésser causa de que tot un polític, que es probable sia cridat demà als concells de la Corona, sostingui que a Catalunya no's desitja la Mancomunitat?... Es necessari que s'esbrini i's descubreixi, perquè té la cosa prou importancia. Ella podrà determinar actituds i aclarir situacions que van presentant-se cada dia més boiroses.

De moment podem afirmar que a Catalunya, ni dels nacionalistes, ni dels republicans (que no sien els radicals de Barcelona) ni dels regionalistes, ni dels conservadors, ha sortit una sola manifestació contrària a la Mancomunitat, ni abans ni després de la discussió del projecte. Aquests elements junt amb la representació parlamentària catalana del partit lliberal, al Congrés i al Senat, votaren amb unanimitat perfecta. Caldria, doncs, deduir que, al present, tots segueixen opinant de la mateixa manera.

Però no podem passar per alt lo que està succeint en el sí del partit lliberal. La dissidència que s'inicià i's posà de manifest en la votació del Senat, s'ha anat enfondint durant l'estiu, malgrat els treballs realitzats per a arranjar-la. I no fóra gens estrany que a hores d'ara, en García Prieto comptés a Catalunya amb l'apoi incondicional d'algun nucli de senadors i diputats lliberals.

Recordi's que més d'una vegada ha parlat la premsa d'irreductibles diferències entre'ls liberals barcelonins i que en alguna ocasió s'han senyalat també determinades personalitats com a decididament contràries a l'implantació de la Mancomunitat. ¿Es que avui aquestes personalitats del partit liberal català i les forces que les segueixen estan conformes amb les declaracions de García Prieto?

Convindria saber-ho. Per de prompte'ns fa malpensar l'observar que mentres s'escampen i's comenten cada dia més les esmentades declaracions, els elements lliberals de Catalunya permaneixen callats. I es hora de que parlin, precisament en vigília d'aconteixements polítics de transcendència innegable, quan s'acosta l'obertura de les Corts i no ha de passar gaire temps sense que's celebrin les eleccions municipals.

Als qui hem contribuït a la propaganda de les Mancomunitats i voldríem veure implantada con més aviat millor aquesta reforma, ens interessa conèixer qui son els nostres enemics, sobre tot, si'ls tenim aprop. Es necessari saber qui ha enterat a n'en García Prieto per a que, al refermar el seu criteri contrari a l'aspiració de Catalunya, hagi volgut vestir-lo amb anhels i desitjos que aquí ignoràvem que existissin.

Tenen, docs, la paraula'ls lliberals catalans.

* * *

Notes de l'extranger

El Ministre del Treball de la República Francesa ha confeccionat aquest istiu un projecte limitant l'embarc dels salaris i petits sous. Se fixa com a mínimum 1200 francs: aquesta quantitat no's pot cedir ni embargar i s'augmenta en 100 francs per cada fill que's tingui.

Una de les més curioses disposicions del projecte es la que priva als acreeadors el dret d'embarc dels salaris per deutes contrets per raó de la compra o consum de begudes alcohòliques. El Ministre no ha fet més que reproduir, dolcificant-lo, un antic precepte de dret consuetudinari. L'article 128 de la «Coutume de Paris» diu, en efecte: «No tenen els taverners cap acció pels menjars o altres coses per ells venudes al detall, per plat o cobert, a casa seva.» Sense crear una excepció jurídica per deutes d'alcohol, el Ministre ha volgut prevenir que la paga de l'obrer no vagi tota sencera al calaix de la taverna.

Una altre disposició regula'l dret d'embarc d'un dels esposos sobre'l salari de l'altre, a fi de subvenir als gastos de la família.

Amb motiu del vinticinqué aniversari de l'adveniment de l'Emperador, el Doctor Karl Helfferic, director de la Deutsche Bank ha publicat un voluminós treball intitulat: «Enquesta sobre la fortuna del poble alemany.»

Resulta d'aquest estudi que les rendes del poble alemany arriben actualment a 40 miliards de marks (el mark val 1 fr. 25) quan l'any 1875 eren sols de 20 a 25 miliards. D'aquesta suma, a l'entorn de 7 miliards, o sia una sisena part, son aplicats a fins d'utilitat pública, en tant que 25 miliards se dediquen al consum privat i prop de 8 miliards passen a engroixir la fortuna nacional. Aquesta's calcula avui que varia entre 290 i 320 miliards de marks, lo que suposa un terme mitj de 4.500 a 4.900 marks per habitant.

El darrer càlcul estadístic de la fortuna nacional francesa realitzat a l'any 1908, donava un total de 287 miliards de francs, o sia una fortuna de 7.514 francs per ciutadà francès.

Resulta d'això - Diu M. Helfferic - que en quant a la fortuna total del poble, l'Alemanya es superior a França, en tant que aquesta sobrepuja a la seva rival en lo que's refereix a la fortuna mitja per habitant.

El passat dimars, a Londres, el Baró d'Erlanger, llegí davant de 500 congressistes la seva Memoria tractant la qüestió del túnel de la Manxa que ha d'unir França i Anglaterra.

El Baró d'Erlanger ha historiat la formació de la companyia del túnel desde 1876, després que foren

resoltes les dificultats d'orde diplomàtic. Passant al projecte de la companyia del túnel, que actualment existeix, ha explicat que'ls treballs i'ls gastos se dividiran en dues parts iguals. La companyia francesa i la companyia anglesa, hauràn de construir cada una, uns 19 kilòmetres 300 metres de túnel i suministrar, aproximadament, 200 milions de capital.

Exposà seguidament les ventatges turístiques, comercials i militars que oferirà'l túnel. El perill d'una invasió serà fàcilment evitat per la construcció de fortins a l'entrada anglesa i per algunes condicions de la mateixa obra del túnel que permetran inutilitzar-lo en pocs minuts.

Ha acabat dient el Baró d'Erlanger, que la finalitat que's persegueix està per damunt de l'idea del guany material. El principal motiu que inspira als partidaris del túnel es que quedí inscrit el seu nom en les planes de l'història de la civilització, i més especialment, de l'història dels dos països, l'Anglaterra i la França, que tant han fet per l'avenç del món, cada hù en son camí, i que tan poden fer si la seva jova amistat es refermada per la línia que's pretén traçar: el túnel sota la Manxa.

* * *

Trucs

No tinc ganes de dir rès. Ni de dir, ni de fer, que encare és més bonic.

Me sembla que també, a mí, se m'ha encomanat aquell ensopiment de les passades festes.

Sí, es ben cert, aquelles piules literàries, i aquells xafecs oratoris, amb que'ns han obsequiat els del «Centro Hispano-Marroquí», o be els del partit antimoro espanyol, per mal nom, son prou per a posar el cap del més pintat com una boia, i inutilitzar-lo per a una temporada.

Ja veieu, ni esma tinc d'agafar la ploma.

Quant penso en aquelles pobres Comissions forasteres!

Callèu, homes, callèu. A elles si que podran dirlos-hi:

— Ahont anèu?

— A Tarragona! (amb alegria.)

— D'ahont veniu?

— De Tarragona... (amb ensopiment.)

I quina manera mes tonta de deixar-se embarcar! Oh, i per quins patrons!

No'ls sabèu?

L'Alegret.

Mr. Cor-bel-la.

I Mr. Cor-bel-la fills.

No poden ésser mes ben triats.

Aquí l'únic viu es el nostre batlle que, preveient la cosa, va dir: *ahí queda eso*, com diuen els castellans, i enjegà'l mort i qui'l vetlla an en Montes, que amb l'escusa de que sab manejar l'idioma i sab presentar-se, es qui carrega sempre amb tots els cops.

Si no es per la bandera de la Lliga, i'l debut de la Carmela al «Mundial», a hores d'ara molts pensarien que això de les festes en honor de la patrona Santa Tecla, encare tenen de comensar-se ara.

Aquí, tot va aixís.

O aquell despilfarro de les festes de l'Independència, o aquesta tacanyeria que d'un quan temps ençà, patim.

Tot plegat, una cosa que fá fàstic.

Veiam, deixa'm el diari, tú, que'ns entretindrem una estona.

En Garros ha atravesat el blau Mediterrà aterrisant a Tunes felisment.

Ja era hora, carai, de que passésim un dia sense que cap aviador fés el salt mortal.

Tetuán. Mosca! Ja som al Marroc.

Preparatius. Contrabando a Tanger. Combats sagnants. Convois de ferits i embarcs de fills de mare.

Quan hi teníem l'ex-resident Alfau, tothom deia: Aquet Alfau, aquet home que'ns acabarà amb la joventut!

Ara, tothom calla. Es que esperen el plan, aquest plan que acabarà amb els pocs que'ns queden.

Seguim. Encara més Sánchez?

Punyall! aquests periodistes mai ne tenen prou; allí on se poden aferrar s'hi veu l'ós.

No us en donéu vergonya? Deixèu-se de Sánchez

i de María Luisa i fixèu-se amb el ministre d'hisenda.

Mirèu que diu: «Calculo que se recaudaran en los doce meses del presente año 1.220 millones, con lo cual habrá suficiente para hacer frente a todas las necesidades del país.»

Si, i amb unes quantes apretadetes aixís, el país a ca l'adoba còssis.

Ai, carai! l'Albania tambe aixeca'l gallo. Entre ells i servis ja han comensat a arribar-se a les mans.

Si les coses no s'arreglen prompte, es segü que les potencies intervindràn, per lo que perillaria l'indpendencia d'Albania.

Tot just ara que l'Albania havia de constituir-se en reialme i havien—segons sembla—ofert el cetre i la corona a D. Jaume!

Aveiam si després d'ambicionar les terres d'Espanya i de França i tenir a les mans el reialme d'Albania's queda a les capses. Pobre Jaume!

A mí m'agradaria que tot anés bé i li nombressin; potser els de la *flor de lis* farien un pensament. I acabarien de fer el criatura. O anirien a fer-la allà a Albania. Si fos aixís, millor per ells, perque de segü que desseguida hi trobarien xerraire.

Us he dit que no tenia ganes de dir rès i ja us he dit massa; amb això, adeusiau.

* * *

Per Tarragona

He llegida avidament la carta d'En Pere Redón que publicà RENOVACIÓ la setmana passada. L'he llegida, i l'he tornada a llegir, amb l'interès que tenen per a mí les coses esplicades per tarragonins que viuen, per dissort d'ells i de nosaltres, lluny de la patria. Amb més interès encara per tractarse d'un bon amic, l'ausencia del qual, apart la seva actuació meritoria i constant en els nostres afers, el fá anyorar personalment per son bondados caràcter.

Fòra d'aquest interès de caràcter general que tenen les coses que'ns atanyen, vistes de lluny per una inteligencia clara; apart de les lamentacions en lo que respecta a certa genteta que vegeta a Tarragona, genteta que a tot arreu n'hi ha però que hem de queixar-nos-s'en com malaltia que sofrim i no'ns l'alivia el que la pateixen d'altres, la carta's fa força interessant, principalment per al reduït cercle que's preocupa de l'avenç moral de la nostra estimada ciutat, pel raig de llum que deixa entreveure, precursor d'uns dies més propicis que'ls presents per a les nostres cabòries espirituals.

Parla l'esmentat escrit d'un tarragoní il·lustre qui fá força anys viu lluny de nosaltres: ens referim a ne'l benemèrit patrici el senyor Comte d'Artal. El Sr. Comte d'Artal, en les hores tristes de l'eixil, ha fet part a ne'n Redón dels seus propòsits per a l'avenir, de vindrer a descansar a ne'l terror nadu, esmersant una part de sos cabals en la fundació d'una Escola náutica que siga continuadora d'aquella Escola en mala hora suprimida, de la que'n sortiren tant expertissims capitans com els Torrents, els Amats, els Vilars y molts d'altres que en tant alt lloch la posaren; pensa además construir un Museu Oceànic, i al propi temps empendrer els treballs d'excavacions per a desenterrar tanta joia com guarda'l subsol de Tarraco.

No cal pas fer remarcar l'importancia d'aitals projectes, a ne'ls que tots els bons tarragonins hauríem d'ajudar-hi a la mida de nostres forces.

Un d'ells, el de les excavacions, me troba en plè estudi de la qüestió a ne'l que'm dugué'l temor de que un extranger, amparant-se en la llei establerta l'any passat, s'emportés de casa nostra tot aquest bé de Deu de riquesa arqueològica que la nostra indiferencia retarda d'un dia a l'altre el treure-la a la llum. Temerós de que això pogués ocórrer, tant bon punt fou publicada la llei, vareig recabar del ministeri d'Instrucció Pública y Belles Arts la concessió a favor meu, o més ben dit, l'inscripció, ja que durant un curt plàc tantes instancies com se presentessin havien d'ésser indefectiblement concedides.

Ja de molt abans, com portat d'un pressentiment, venia fent treballs d'exploració i de recerca. Tant es aixís que, al publicar-se la llei esmentada, ja feia temps que havíem termenat, en col·laboració amb en Cosme Oliva, el plànol de reconstrucció de la Tarragona romana.

D'aquest plànol se'n ha servit l'Alfons Maseras pera escriurer «Ildaribal»; una magna evocació històrica l'acció de la qual se desenrotlla al redors dels murs de la famosa *Colonia Julia Vietrix Tirrena Tarraco*. Novela que, següns m'escríu el meu amic, al retornar-me des de París els plànols i'ls llibres que de bon grat vareig facilitarli, està imprimint actualment la casa Ollendorff.

El bon sentit del Sr. Comte d'Artal li ha fet veurer l'importantíssim resultat d'unes excavacions en certs indrets de Tarragona. Jo m'aventuro a dir-li que, per més esperançat que n'estiga, un detingut estudi sobre'l terror el corpondria fortament, puig de sorpresa en sorpresa's vá força mes enllà dels més afalagadors optimismes. Tinga la seguretat que'l Museu Arqueològic tarragoní, el museu de fama mundial, enveja de pobles cultes, está per ara i tant a l'espera de que una ma piadosa'l desenterrí.

Una coneixença momentània, passatjera, me uneix amb el nostre il·lustre país: ja fa anys, durant una de ses curtes estades a Tarragona, vareig fer-li una visita. Fou tan amable que desembalà per a mostrar-me-les una colecció d'obres d'art que tenia a punt d'embarc destinades a l'Argentina. Recordo, entre un bon nombre de quadros força importants, un magnífic retrat del propi Sr. Artal firmat per en Joaquim Sorolla, uns esplèndits carbons de'n Casas y uns dibuixos a la ploma, personalíssims, de'n Robert Domingo qui aleshores era tot just un adolescent, i aquella mateixa tarda, encara fresca la pintura, rebé de'n Muñoz Degrain un quadret deliciosíssim.

D'ençà d'aquelles hores gaire be esfumades en les llunyanies dels recorts falaguers de ma primera joventut, cap altra ocasió se m'es presentada d'exten-drer-li novament la ma d'amic. Siga en Peret Redón qui, cortesment, li ofereixi en nom meu la continuació d'aquella antiga amistat; la que faig extensiva a quants tarragonins suspiren enllà del mar per aquest benefici trosset de terra catalana.

A ne'l senyor Artal, particularment, li ofresc no tant sols la meva franca amistat, sinó també els meus modestos treballs en quant els cregui aprofitables; tot tant desinteressadament, tot tant amorosament com he treballat sempre, a la mida de les meves escases forces, pel bon nom de Tarragona, *dolcíssima Patria mia... dolcíssima Patria nostra!*

I, ara AMICS, SALUT!

FRANCESC CARBÓ.

Tarragona-IX-915.

Les passades festes

Ho hem de dir, no sols per a doldre'ns de lo succeit, sino per a evitar la seva repetició: poques vegades Tarragona ha fet un més trist i desairat paper. S'ha deixat passar una circumstancia que en un quart de segle no s'havia presentat. La ciutat ofereix plétora de vida; la comarca atravesa una època de riquesa i benestar. S'hauria, doncs, pogut comptar amb la col·laboració dels veïns i amb una concurrència seguríssima de forasters. I no obstant, la festa major ha sigut pobre, ridícula, fins miserable.

Pocs números han fignrat en el programa. Un's, com les funcions relligioses, els de sempre. Altre, com la col·locació de la primera pedra al monument den Saavedra, organitzat des de Barcelona. Un petit concert de l'Orfeo, que alguns centenars de persones no pogueren oír per falta de lloc on enquibir-se. Dos castells de foc, ben propis per a una festa de masía, no pas dignes d'una ciutat. Ni sisquera les músiques militars han alegrat els nostres passeigs, a pesar d'haver-se anunciat oficialment.

Son unànims les censures i aquestes recauen principalment contra l'Alcalde de Tarragona a qui's culpa d'haver malograt les iniciatives d'alguns regidors i haver fet el sórt a les indicacions de l'element industrial. Tal volta temerós i avergonyit de lo que anava a passar, abandonà'l lloc sense despedir-se, deixant plantejats serios conflictes que s'hagueren de solucionar amb mes bona voluntat que temps i medis. El es per tot això que s'accepten i's demanen i s'imposen els nomenaments de reial orde?

En el número passat parlàvem de l'ineptitud d'aquest Alcalde. Ara ha quedat ben manifesta, i lo més deplorable es que hagi sigut davant la lluidíssima representació d'algunes ciutats catalanes. La nodrida comissió de l'Ajuntament de Barcelona, els Alcaldes i regidors de Girona i Reus, que hauràn pensat de l'Alcalde de Tarragona i de la ciutat que'l tolera?

Esperem que en la primera sessió que presideixi l'actual alcalde—que hauria d'ésser la última—els regidors exterioritzaran la protesta del poble de Tarragona contra qui l'ha posada en ridícul als ulls de propis i extranys. I com no tot han d'ésser censures, també reclamem un expressiu vot de gracies pel primer tinent Sr. Montes, qui demostrant en aquesta com en altres ocasions son amor a Tarragona, ha fet tot lo que devia i potser un bon trós més.

L'Orfeo tarragoní esdevingut Cant de la Ciutat

De la pobriçalla de les passades festes, resta enguany una flor esbadellada i que a ben segur ningú voldrà veurer-la marcir.

Tarragonins: bé estarèu amarats de la vella historia de Tarragona. Totjust teniem ús de raó, ens van encomanar un sant amor a les glories i a les pedres venerandes de la ciutat.

Perdura incommovible dintre de nosaltres tot el regust de la lliçó apresada.

La Ciutat, doncs, als nostres ulls, ho tenia tot. Ella sola ens cantava la llur magnificència; quan no era prou, pels sórds a tota emoció, venien sovint cantors de totes terres a dir-li mots de galanteries.

Com una Venus del Milo, com un Partenon, o com un Capitoli, a tota hora li arribaven veus de turistes ansiosos de fer-li acatament, o d' enamorars'en com s' enamora als quinze anys. I tot han sigut cants durant un llarc enfilall de sigles: ara de poixansa, després de desolació, suara de revifament. Tot a la fi cants, amb algun que altre cant d'ibis per això, més ¿què hi fá?

Restava tan sols la Ciutat que no's decidia a parlar, o a cantar. Avui, bé podem dir alt, que çò que ens van ensenyar a estimar, no resta arqueològicament incorporat a les biblioteques, en els museus, o en una golfa sense fura, a seques, no; avui, çò que havem estimat i estimem com un titol de raça, viu amb nosaltres i per a nosaltres, tenint per llúm, l'ahir, per amor, l'avui, per gloria'l demà.

Tarragonins: els qui havèu escoltat embadalits els desmais de les ones per les nostres platges; els qui havèu begut tot el sol de fortitut sota la blavor inestroncable del nostre cel; els qui havèu somniat grandeses sentats en el magestuós balcó del Mediterrà; els qui amb el llibre de la Historia, o sense'l llibre, heu seguit pas a pas la Tarragona de tants alts i baixos militars, civils, polítics, socials i eclesiàstics; els qui la voldríau més culta i més ciutadana com els qui tan vos estimèu; els qui hi pasturèu, com els qui hi feu vida espiritual, oi si ús plàu: L'Orfeo tarragoní ha esdevingut Cant de la Ciutat.

Sense'l seu Cant, no foren, no, coneguts pel poble, ni molts reis, ni molts sants, ni molts sabís. I cosa que no estima'l poble, es cosa sempre morta.

Quan una Ciutat esdevé cançó per a la Ciutat mateixa, çò és, estima son propi amor, consagra son propi esforç de voluntat col·lectiva, vé a dir que ho pot ésser tot, o que és. Per tant, si ho pot ésser, o és, si demà no fos, hauríem reulat a n'aquells temps que si volíam saber de certs reis, de certs sants i de certs sabís, havíem de basquejar-nos demanant com almoína a qualque erudit que'ns en contés la vida i miracles, o fullejar millers de pàgines destrament escrites, sí, però carregoses pels no aficionats a les investigacions massa fondes.

Ara un Cant de la Ciutat ens ha sabut dir tota una vida de gloria amb un llenguatge de fácil entendre, i amb una atenció, que convidava a que l'esperit volatejés silencios enllà de lo que un hom no sàb, però que hi vola graciosament oint cantar a l'Orfeo tarragoní.

B. M. i B.

Vida obrera

Acaba de celebrar-se a Zurich la vuitava conferencia sindical internacional. Hi han assistit 21 delegats i 24 representacions de Secretariats internacionals, constituint aquests últims una notable innovació. Tenen veu, però nó vot.

La Memoria del Secretari general, es interessantíssima. Dona compte de que s'han començat els treballs a l'Austràlia i a l'Argentina, i's tenen fundades esperances que, al reunir-se la conferencia l'any vinent estaràn afiliades a l'Internacional. També's gestiona per a l'ingrés de Turquia, Portugal i Rússia. Malgrat els conflictes i lluites, l'Internacional dels Sindicats cada día va creixent. De sis milions d'individus l'any 1911, ha passat a 6.750.000 al 1912 i's confia que a l'acabar el present any seràn força més de 7.000.000.

L'intel·ligencia internacional permet unificar i accentuar els esforços i ajudar amb positives cantitats als obrers dels països on més enverinades se presenten les lluites socials.

Segons llegim en un apreciat confrare, en una

reunió celebrada en el Centre Obrer entre patrons i obrers del ram de lampistes, electricistes i llauiners, junt amb el president i secretari i Comissió nomeda pel Concèll federatiu obrer local, quedaren acordades i firmades unes bases regulant el treball i jornal dels obrers dels rams esmentats.

Ho celebrem sincerament.

Els obrers tipògrafs preparen unes noves tarifes, per a millorar la seva situació, que realment no correspon a la naturalesa de l'ofici i a les actuals circumstancies en que la vida resulta extremadament cara.

A conseqüència de la campanya que venia fent en favor dels obrers agrícoles d'Alcover qui havien declarat el boycott a una finca del General Alasà, ha sigut denunciat per l'autoritat militar el setmanari socialista de Reus *La Justicia Social* i processat son director nostre particular amic en J. Recasens i Mercadé.

Desitjem i esperem que aquest procés no tindrà conseqüències desagradables.

Per excés d'original no podem donar cabuda en el present número a un article sobre la Dependència mercantil. El publicarem en el proper.

Noves

El nostre apreciat confrare *Tarragona Federal* rectifica en son darrer número la notícia que com a rumor donàrem, referent a la cessió a la Companyia de ferrocarrils dels Nort d'Espanya, del projecte de tramvia elèctric de Tarragona a Reus.

Segons el confrare, no sols resulta inexacte'l rumor, sino que pel contrari, el día 3 d'Octubre vinent es el senyalat per a constituir-se en aquesta ciutat la societat anònima «Tranvias interurbanos de la provincia de Tarragona» la qual es la propietaria i la encarregada de la construcció de la línea de Tarragona a Reus i portará a terme les obres a la major brevetat.

No cal dir que si gran fou la nostra alarma, més grossa es la satisfacció que experimentem rectificanc la notícia.

Avui se reunirà a la Sala Imperi, de Barcelona l'Assamblea Nacional del partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana, que promet veure's concorregudíssima i'ls acords de la qual s'esperen amb veritable espectació.

Fem vots per a que'l més pur patriotisme inspiri als assembleistes i de la discussió raonada i serena ne surtin orientacions profitoses per a la causa de Catalunya i de la República.

Tal com esperàvem i desitjàvem, l'Audiencia provincial ha dictat sentència absolutoria en favor de nostre distingit company de causa, el redactor de *Foment* de Reus, D. Joan Loperena.

Es amb veritable complacència que donem aquesta notícia.

La Junta d'Obres del Port ha demanat telegràficament autorització a la Direcció General per a poder admetre'l tinglado, les obres del qual acabaren darrerament, a fi de donar facilitats al comerç, ja que, segons sembla, s'esperen aviat alguns carregaments de blat.

Respecte a certes apreciacions contingudes en la carta del nostre bon amic En Pere Redón, publicada en el passat número, se'ns fa observar que la Càmera de Comerç en les seves relacions amb el Comité de l'Exposició de l'Argentina, no feu més que atendre als comerciants en aquelles reclamacions la justícia de les quals se podia comprobar documentalment.

Creiem deure nostre fer-ho constar així.

Ha mort el distingit jove tarragoní l'Ismael Plana i Sevil, víctima de traïdora i llarga malaltia. L'acte de l'enterrament sigué lluidíssim, prenent-hi part nodrides representacions de totes les classes socials.

A la seva desconsolada familia i especialment a l'Arthur Marqués fem avinent el nostre pesam.

Hem tingut el gust de saludar en nostre hostatge social al distingit amic i company el regidor nacionalista republicà Sr. Matons, qui junt amb els senyors Mir, Pardo, Carreté i Marcilla, formava la Comissió de l'Ajuntament barceloní que vingué a assistir a les festes dedicades al malograt i sabí tarragoní N'Eduard Saavedra.

Aquesta tarde, a les cinc, donarà una conferencia sobre vegetarisme en el Centre Industrial, el reputat Doctor Sr. Falp i Plana. L'acte serà públic.

IBARRA Y C.^a S. en C. - SEVILLA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de **Tarragona** per a Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz (admetent càrrega per a Ayamonte i Illa Cristina), Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía, Carril, Coruña, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasages i San Sebastián.—Servei ràpid eventual per a Galícia i Nord d'Espanya amb escales a Valencia, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Coruña, Santander i Bilbao, emplant solament **atorze dies** en el viatge.—S'expedeix coneixement directe per a Luarda i Sant Esteva Pravia amb trasbort al vapor **Luarda núm. 3** y per a Dunkerque als vapors de la Companyia Francesa **Denain & d'Anzin**.
Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca.—Unic servei fíxo i setmanal per a Cete i Marsella tots els divendres.

PRÓCSIMES SORTIDES

PER A LA COSTA D'ESpanyA

Octubre	2	"Cabo Oropesa"
"	9	"Cabo Higuer"
"	16	"Cabo Roca"
"	23	"Cabo Nao"
"	30	"Cabo San Martín"

PER A CETTE I MARSELLA

Octubre	4	"Cabo Roca"
"	11	"Cabo Nao"
"	17	"Cabo San Martín"
"	24	"Cabo San Vicente"
"	31	"Cabo San Sebastián"

Per a més informes, a son consignatari **EN MARIAN PERES**, carrer Real, 32.-Telefon 45

C.^a de Seguros Generales de Dusseldorf

Segurs de transports

La New-York, de New-York

Companyia de segurs sobre la vida

L'UNION, de París

Companyia de segurs contra incendis.

L'Assicuratrice Italiana, de Milan

Companyia de segurs contra accidents.

La Continentale, de Mannheim

Segurs de transports.

Passeig de Colon, 11 i 12, Barcelona

SUBDIRECTOR A TARRAGONA

Macià Mallol Bosch, carrer de Mar, 1

Societat de socors mutuels

TARRAGONA I SA PROVINCIA

dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
Inscripta en el Govern Civil i en la Comisaría general de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **Dr. Rabadá**

Per a més informes dirigir-se al domicili social:
Rambla St. Joan, 75, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA Y CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts, electroterapia i anàlisis micro-químic d'orina i productes patològics.—Sero-Reacció de Wassermann.—Aplicació del 606

Baix la direcció del Dr. Rabadá

Ex intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Metge de les Cases de Socors de Barcelona

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7.—Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.—Per a'ls pobres, franca, dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 75, principal.—TARRAGONA

FRANCISCO POTAU

Calçat fet

i a la mida

Rambla de Sant Joan, 52

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

— DE —

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamany.

Escribanies, Plumes Stilogràfiques, pesa-cartes, copiadors, etc.

Gran novetat en pitja-papers amb rellotje veritat.

Postals de totes menes i albums per a les meteixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

Fabricació especial

de sabó de moltes classes
d'oli d'oliva i de coco

J. Monserrat

Gobernador Gonzalez, 16 i 18

MAGATZEM DE FERRETERIA

FUMISTERIA I QUINCALLA

Eines de totes classes.—Objectes per a regalos.—Articles per a magatzems de vins i olis

Macià Mallol Bosch, Carrer de Sant Agustí, 9

FITER Enciclopedia moderna catalana.—Edició Gallach

Léxic Catalá.—Divulgació de termes tècnics, científics, d'arts i oficis.—Antecedents del ordre històric i geogràfic.—Observacions tecnològiques conexas ab els coneixements artístics, científics i literaris.—Biografies.

Obra que ha merescut grans elogis de un aplec de catalans il·lustres.

Cinc volums; presentació esmerada; planxes en relleu i or; obra genuinament catalana.—Venda a plassos (38 ptes.) i al comptat (35 ptes.)—Present de un moble simbòlic.

Diccionaris de totes les llengües: Catalá, Castellá, Espanyol-Francés i Francés-Espanyol, Anglés-Espanyol i Espanyol-Anglés.—**Pal-las**, última paraula en aquesta mena de publicacions.—**Diccionar. de Laousse**.

Venda y subscripció de tota mena de diaris y revistes espanyoles y extrangeres: **Centre de Suscripcions de Joan Munté, Kioscos Rambla St. Joan y Rambla St. Carles.**

MOSTELLE

(RAIMOST)

SUC DE RAIMS SENSE ALCOOL

The Grape Juice C.^o L.^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més higiènic.

Un exelent refresc

El millor aliment en les malalties i convalescencia.

Se ven per tot arrèu